

Sociale steun: Een verschil voor volwassenen met en zonder kinderen

Een kwantitatief onderzoek naar de relatie tussen het ervaren van sociale steun en het wel of niet hebben van kinderen.

Student: A.R. van Maare (S4838602)

Begeleider en eerste beoordelaar: dr. M. (Maria) Wiertsema

Tweede beoordelaar: R.E. (Rineke) Bossenbroek, MSc

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit der Gedrags- en Maatschappijwetenschappen

Bachelorwerkstuk Pedagogische Wetenschappen

Juni 2024

Aantal woorden: 4426

Abstract

Aim: Social support is the nature and resources provided to the individual by the individual's network. Parenting ensures restructuring of relationships with family and friends, which means it can play an important role in experiencing social support. The aim of the research is to find out more about the relationship between having or not having children and experiencing social support. **Method:** This study used data of the 1958 National Child Development Study. 9790 people aged fifty participated in this study. 4821 (49%) of the participants are male and 4968 (51%) are female. On average, the participants have two children. The data has been collected from August 2008 to April 2009. The independent variable is whether the participant has children or not and the dependent variable is social support. Gender was included as moderation. Whether the participant lives alone or together and has a partner or not are the control variables in this research. The data has been analyzed using a multiple linear regression analysis. **Results:** The results showed a significant effect between having children and experiencing social support. Participants with children experience more social support than participants without children. This effect is stronger for men than for women. This does not correspond to the hypothesis. **Conclusion:** In this research adults with children experience more social support and this effect is bigger for men. Follow-up research should focus on the active elements of the relation, between having children and experiencing social support, and improving social support among people without children.

Keywords: Social support, Parenthood, Childless, 1958 National Child Development Study

Inleiding

Sociale steun wordt in de literatuur beschreven als de aard en middelen die door het netwerk van het individu aan het individu worden verstrekt (Bost et al., 2002). Sociale steun kan afkomstig zijn uit twee bronnen: het sociale netwerk van het individu en formele bronnen, zoals professionals (Albertini & Mencarini, 2012). Hoe iemand sociale steun ervaart, verschilt per persoon (Smit, 1993). Sociale steun is belangrijk voor het welzijn en de gezondheid van mensen (Mejía & Hooker, 2013). Het ervaren van sociale steun fungeert als een buffer, waardoor mensen beter kunnen omgaan met stress (De Montigny et al., 2006). Daarnaast draagt het bij aan een positief zelfbeeld, het ervaren van meer positieve emoties en meer zelfvertrouwen (Chu et al., 2010; Wenger et al., 2007). Daarom is onderzoek naar sociale steun van belang.

Verschillende factoren dragen bij aan het ervaren van sociale steun, zoals familie, vrienden en leeftijd (Albertini & Mencarini, 2012). Een andere factor die bijdraagt aan het ervaren van sociale steun is ouderschap. Het krijgen van een kind kan een ingrijpende levensgebeurtenis zijn. Veel aspecten in het leven van ouders kunnen veranderen, waaronder sociale relaties (Saxbe et al., 2018). Ouderschap kan zorgen voor herstructurering van relaties met familie en vrienden, hierdoor kan het een belangrijke rol spelen in het ervaren van sociale steun (Kalmijn, 2012). Meer inzicht in het ervaren van sociale steun bij volwassenen met en zonder kinderen is van belang. Sociale steun speelt een belangrijke rol in het welzijn van mensen (Mejía & Hooker, 2013). Met meer inzicht kunnen interventies en beleid rondom sociale steun en de effecten van het wel of niet krijgen van kinderen bevorderd worden. Dit kan bijdragen aan het optimaliseren van het welzijn van mensen (Mejía & Hooker, 2013). De resultaten van eerder onderzoek naar sociale steun voor volwassenen met en zonder kinderen verschillen echter.

Aan de ene kant wordt in de literatuur gesuggereerd dat het hebben van kinderen een grote rol speelt in het ontvangen van sociale steun (Albertini & Mencarini, 2012; Wenger et al.,

2007). In het onderzoek van Albertini en Mencarini (2012) wordt gesuggereerd dat volwassenen met kinderen een betere band met familie en een groter sociaal netwerk hebben. Volwassenen met kinderen leren door school, sport en hobby's van hun kinderen meer mensen uit hun omgeving kennen. Door het grotere sociale netwerk ervaren zij veel sociale steun (Wenger et al., 2007; Dykstra & Hägestad, 2007).

Aan de andere kant zijn er een aantal onderzoeken die suggereren dat volwassenen zonder kinderen meer sociale steun ervaren. Mensen zonder kinderen zijn eerder in staat deel te nemen aan sociale activiteiten (Wenger et al., 2007). Hierdoor hebben volwassenen zonder kinderen meer tijd om hun sociale netwerk uit te breiden, wat positief bijdraagt aan het ervaren van sociale steun (Albertini & Mencarini, 2012; Wenger et al., 2007). Ook zouden volwassenen zonder kinderen meer contact hebben met familieleden dan volwassenen met kinderen, waardoor ze meer sociale steun ervaren vanuit de familie (Albertini & Mencarini, 2012).

Weinig onderzoeken leggen de focus op volwassenen van middelbare leeftijd. Veel onderzoek naar sociale steun en ouderschap is uitgevoerd bij mensen boven de 65 jaar (Wu & Pollard, 1998; Kalmijn, 2012). Sociale isolatie komt meer voor bij oudere mensen door het overlijden van mensen uit het sociale netwerk. Dit heeft invloed op de sociale steun die mensen ontvangen (Kalmijn, 2012; Suanet et al., 2013). Mensen van middelbare leeftijd hebben vaker een groot sociaal netwerk en volwassen kinderen die niet meer thuis wonen, wat van invloed kan zijn op de sociale steun die mensen ervaren (Chu et al., 2010). Daarom ligt in dit onderzoek de focus op volwassenen rond de 50 jaar.

In verschillende onderzoeken komt naar voren dat geslacht een modererende rol kan spelen in het effect van het wel of niet hebben van kinderen op het ervaren van sociale steun. Volgens de onderzoeken van Wu & Pollard (1998) en Wenger et al. (2007) ervaren vrouwen

zonder kinderen meer sociale steun dan mannen zonder kinderen, omdat een groot sociaal netwerk belangrijker is voor vrouwen. Daarnaast wordt gesuggereerd dat voor vrouwen die kinderen krijgen meer verandering plaatsvindt in het sociale netwerk dan voor mannen (Kalmijn, 2012). Geslacht wordt daarom in dit onderzoek meegenomen als moderator, omdat de verwachting is dat geslacht invloed heeft op het effect van het wel of niet hebben van kinderen op sociale steun.

Naast geslacht zijn controlevariabelen meegenomen in dit onderzoek, het wel of niet hebben van een partner en het alleen of samenwonen (Chu et al., 2010; Schwarzer et al., 2003; Kalmijn, 2012; Wu & Pollard, 1998). In de onderzoeken van Kalmijn (2012) en Mejía & Hooker (2013) komt naar voren dat volwassenen die een partner hebben meer sociale steun ervaren dan volwassenen die geen partner hebben. Daarnaast wordt in de literatuur gesuggereerd dat volwassenen die samenwonen met andere mensen meer sociale steun ervaren dan mensen die alleen wonen (Kalmijn, 2012).

Doel en vraagstelling

Het doel van het onderzoek is meer te weten te komen over de relatie tussen het wel of niet hebben van kinderen en het ervaren van sociale steun. Ondanks eerder onderzoek naar dit onderwerp blijft er onduidelijkheid bestaan over de mate van sociale steun die volwassenen met en zonder kinderen ervaren. Het krijgen van een kind wordt beschouwd als een ingrijpende levensgebeurtenis die impact kan hebben op het welzijn van mensen (Saxbe et al., 2018). Tegelijkertijd is bekend dat sociale steun een belangrijke rol kan spelen bij het bevorderen van het welzijn van individuen (Mejía & Hooker, 2013). Daarom is het belangrijk om meer inzicht te ontwikkelen in de invloed van het wel of niet hebben van kinderen op het ervaren van sociale steun. Een beter begrip van deze relatie kan bijdragen aan verbetering van interventies en beleid

rondom ouderschap en welzijnsbevordering wat betreft sociale steun voor individuen. In dit onderzoek ligt de focus op de sociale steun die volwassenen ervaren vanuit hun omgeving. Hierbij is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: *In hoeverre verschillen volwassenen met en zonder kinderen in de mate waarin zij sociale steun ervaren?* Mocht er een effect gevonden worden, dan wordt er gekeken of hier ook een verschil in is voor mannen en vrouwen. Dit is weergegeven in figuur 1c. Het wel of niet hebben van een partner en alleen of samenwonen zijn meegenomen als controlevariabelen, dit is weergegeven in figuur 1b.

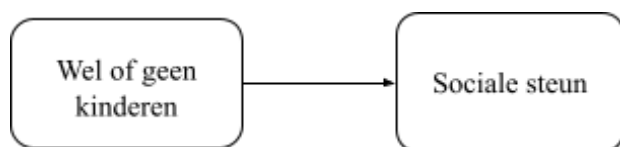
Op basis van eerder onderzoek (Albertini & Mencarini, 2012; Wenger et al., 2007), is de verwachting dat volwassenen met kinderen meer sociale steun ervaren dan volwassenen zonder kinderen. Daarnaast wordt verwacht dat het effect van het wel of niet hebben van kinderen groter is voor vrouwen dan voor mannen (Wu & Pollard, 1998; Wenger et al., 2007).

Conceptueel model

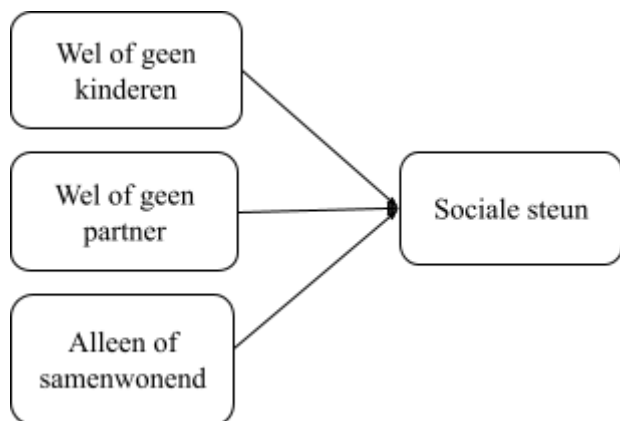
Figuur 1

Conceptueel model

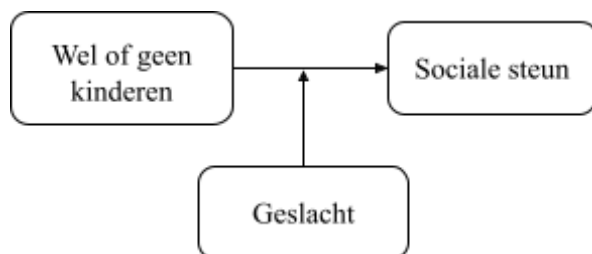
1a.

1b

1c

Methode

Onderzoeksdesign

Om antwoord te geven op de onderzoeksvraag is een cross-sectioneel kwantitatief onderzoek uitgevoerd. Het doel van dit onderzoek is het in kaart brengen van de verschillen in het ervaren van sociale steun bij volwassenen met en zonder kinderen. De secundaire data is afkomstig uit een bestaande dataset, de 1958 National Child Development Study (Power & Elliott, 2006). Dit is een longitudinaal onderzoek met als doel het meten van de ontwikkeling en levensloop van de participanten. Het onderzoek volgt 17.000 kinderen afkomstig uit Engeland, Schotland en Wales, allemaal geboren in dezelfde week in het jaar 1958. Periodiek wordt data verzameld over deze participanten op het gebied van onder andere gezondheid, educatieve ontwikkeling, financiële omstandigheden en sociale participatie (Power & Elliott, 2006).

Procedure data-afname

De data voor dit onderzoek is verzameld tussen augustus 2008 en april 2009. Voor de meting is eerst een self-completion vragenlijst gemaild naar alle participanten. De deelnemers hebben deze vragenlijst zelfstandig ingevuld op de computer. Daarna is een computer-assisted personal interview (CAPI), een computer-assisted self-interviewing (CASI) en een aantal cognitieve taken afgenomen bij de participanten thuis. Het totale interview had een duur van 55 minuten (University of London et al., 2012).

Steekproef

De populatie bestaat uit respondenten geboren tussen 3 en 9 maart 1958. In dit onderzoek wordt de meting op 50-jarige leeftijd meegenomen (University of London et al., 2012).

De steekproef bestaat uit 9790 volwassenen. Hiervan is 4821 (49%) man en 4968 (51%) vrouw. Gemiddeld hadden de participanten twee kinderen.

Variabelen

De voorspeller in dit onderzoek, 'het hebben van wel of geen kinderen', wordt gemeten aan de hand van twee items. Hierbij is aan de participanten gevraagd hoeveel 1) biologische kinderen en 2) niet-biologische kinderen hij of zij heeft. Deze twee items zijn samengevoegd tot één variabele en gecodeerd naar 0 = *volwassenen zonder kinderen* en 1 = *volwassenen met kinderen*.

De uitkomstmaat 'het ervaren van sociale steun' is gemeten aan de hand van zes items. De respondent is gevraagd in hoeverre hij/zij 1) mensen heeft waar hij/zij op kan bouwen bij ziekte, 2) mensen om zich heen heeft om over zijn problemen of gevoelens te praten, 3) op visite is geweest bij een vriend in de afgelopen twee weken, 4) bezoek heeft gehad van een vriend in de afgelopen twee weken, 5) telefonisch of per post contact heeft gehad met een vriend in de afgelopen twee weken en 6) vindt dat hij andere mensen kan vertrouwen of niet. De items zijn beantwoord aan de hand van vier antwoordopties: 1) geen, 2) soms, 3) regelmatig en 4) vaak.

Item 6 is geëxcludeerd op basis van de Cronbachs Alfa en de factoranalyse. De Cronbachs Alfa meet de samenhang tussen de verschillende items. De Cronbachs Alfa is hoger voor sociale steun zonder item 6 (.61) dan met item 6 (.52), wat aangeeft dat de samenhang tussen de items hoger is zonder item 6. Bovendien is de factoranalyse van item 6 zeer laag (.07), wat betekent dat item 6 niet bij de schaal van de variabele 'sociale steun' past. Daarnaast sluit item 6 ook inhoudelijk niet goed aan bij de uitkomstmaat 'het ervaren van sociale steun'. Uiteindelijk zijn items 1 tot en met 5 samengevoegd tot de variabele '*sociale steun*', waarbij de

scores op de vijf items bij elkaar zijn opgeteld. Hoge scores zijn een indicatie voor een hoge mate van het ervaren van sociale steun.

Het wel of niet hebben van een partner is in dit onderzoek meegenomen als controlevariabele. Het wel of niet hebben van een partner is gecodeerd als 0 = *geen partner* en 1 = *wel partner*. De tweede controlevariabele is ‘woont alleen of woont samen’. Deze variabele is gemeten als 0 = *woont alleen* en 1 = *woont samen*. Als moderator is geslacht in dit onderzoek meegenomen. Gekeken is naar het effect van het al dan niet hebben van kinderen op het ervaren van sociale steun en of dit verschilt voor mannen en vrouwen. Geslacht is gecodeerd als 0 = *man* en 1 = *vrouw*.

Analyse

De data is geanalyseerd aan de hand van het programma SPSS. Om een goed beeld te krijgen van de data is eerst de beschrijvende statistiek uitgevoerd. Voor de variabelen wel of geen kinderen, mate van sociale steun ervaren, geslacht, wel of geen partner en alleen of samenwonend zijn de gemiddelden, standaarddeviaties en het minimum en maximum meegenomen. Ten tweede is er aan de hand van een Bivariate Pearson-correlatieanalyse de samenhang tussen de variabelen bekeken. Als laatste is een meervoudige lineaire regressieanalyse uitgevoerd, om de samenhang tussen de afhankelijke en onafhankelijke variabelen te bepalen. De lineaire regressie bestaat uit drie modellen. In het eerste model is het hoofdeffect tussen de voorspeller ‘het wel of niet hebben van kinderen’ op de uitkomstmaat ‘het ervaren van sociale steun’ getoetst. In het tweede model is het hoofdeffect gecontroleerd aan de hand van de variabelen ‘het wel of niet hebben van een partner’ en ‘het alleen- of samenwonen’. In het derde model is de moderator meegenomen. Hierbij is het interactie-effect van geslacht en het wel of niet hebben van kinderen meegenomen.

De nauwkeurigheid van de modellen is bepaald aan de hand van de Adjusted R Square en de significantie. De Adjusted R square geeft aan hoeveel van de variantie in de afhankelijke variabele verklaard kan worden door de onafhankelijke variabelen. De waarden variëren tussen de 0 en de 1, waarbij 1 aangeeft dat het grootste deel van de variantie is verklaard.

Resultaten

Beschrijvende analyse

In Tabel 1 zijn de beschrijvende statistieken weergegeven voor alle variabelen. De 9691 participanten hebben gemiddeld 14 punten ($SD=2.57$) gescoord op sociale steun. Dit betekent dat de participanten gemiddeld tot veel sociale steun ervaren. Sociale steun heeft in dit onderzoek een minimale score van 5 en een maximale score van 20. Hierbij betekent een score van 5 dat de participant weinig sociale steun ervaart en een score van 20 dat de participant veel sociale steun ervaart. Het grootste gedeelte van de participanten had kinderen (84%). Ongeveer de helft was vrouw (51%). De meerderheid van de participanten had tijdens het onderzoek een partner (69%) en het grootste gedeelte woont samen (89%).

Tabel 1*Beschrijving van de Variabelen Kinderen, Sociale steun, Geslacht, Partner en Wonen*

	n	M	SD	Min	Max
Kinderen					
Geen kinderen	1545 (16%)				
Wel kinderen	8213 (84%)				
Sociale steun	9691	14.08	2.57	5	20
Geslacht					
Man	4821 (49%)				
Vrouw	4968 (51%)				
Partner					
Wel een partner	6743 (69%)				
Geen partner	3014 (31%)				
Wonen					
Woont alleen	1034 (11%)				
Samenwonend	8724 (89%)				

Bivariate Pearson correlaties

In Tabel 2 zijn de resultaten van de Bivariate Pearson-correlatieanalyse tussen de vijf variabelen weergegeven. De resultaten laten een zeer zwakke, maar positieve correlatie zien tussen het wel of niet hebben van kinderen en het ervaren van sociale steun ($r = .06; p < .01$). Dit suggereert dat volwassenen met kinderen vaker rapporteren sociale steun te ervaren. Verder valt uit de tabel op te maken dat de variabelen sociale steun en geslacht ($r = .04; p < .01$), sociale steun en het wel of niet hebben van een partner ($r = .07; p < .01$) en sociale steun en het wel of niet samenwonen ($r = .08; p < .01$) positief met elkaar correleren. Dat wil zeggen dat in dit onderzoek participanten die hoog scoren op sociale steun vaker vrouw zijn, een partner hebben en samenwonen. De correlaties zijn klein, maar wel significant. Verder laten de resultaten zien dat de variabelen kinderen en geslacht ($r = .03; p < .01$), kinderen en het wel of niet hebben van

een partner ($r = .28; p < .01$) en kinderen en het wel of niet samenwonen ($r = .32; p < .01$) positief met elkaar correleren. Dat wil zeggen dat in dit onderzoek participanten met kinderen vaker vrouw zijn, een partner hebben en samenwonen. De correlatie tussen kinderen en geslacht wordt als klein gezien, maar is wel significant. De correlatie, van het wel of niet hebben van kinderen met het al dan niet hebben van een partner en het al dan niet samenwonen, is gemiddeld. Beide resultaten zijn significant. De resultaten laten zien dat het hebben van een partner en geslacht negatief met elkaar correleren ($r = -.02; p = .07$), dit effect is niet significant. Als laatste laat de tabel zien dat vrouwen vaker samenwonen ($r = .06; p < .01$) en volwassenen die samenwonen vaker een partner hebben ($r = .51; p < .01$). De correlatie tussen geslacht en het al dan niet samenwonen is klein. De correlatie tussen al dan niet samenwonen en het wel of niet hebben van een partner is groot.

Tabel 2
Correlatiematrix Variabelen - Bivariate Pearson Correlatie

	1.	2.	3.	4.	5.
1. Wel of geen kinderen ^a	1				
2. Sociale steun	.06*	1			
3. Geslacht ^b	.03*	.04*	1		
4. Wel of geen partner ^c	.28*	.07*	-.02	1	
5. Alleen of samenwonen ^d	.32*	.08*	.06*	.51*	1

Noot. * $p < .05$, tweezijdig. $n = 9790$

^a: 0=Geen kinderen 1=Wel kinderen, ^b: 0=Man 1=Vrouw, ^c: 0=Geen partner 1=Wel partner, ^d: 0=Alleen wonen 1=Samenwonen

Meervoudige lineaire regressie

Om de hypothese te toetsen is een meervoudige lineaire regressie uitgevoerd. Als eerste is er gekeken naar het hoofdeffect tussen het wel of niet hebben van kinderen en sociale steun (*tabel 3, model 1*). Het hoofdeffect in het eerste model is positief ($\beta = 0.40; p < .001$). Dit

betekent dat volwassenen met kinderen meer sociale steun ervaren dan volwassenen zonder kinderen. Voor model 1 is de Adjusted R square .003 ($p < .001$). Dit betekent dat 0.3% van de variantie in de variabele sociale steun verklaard kan worden door het wel of niet hebben van kinderen. De verklaarde variantie is erg klein, waardoor het model een lage fit heeft voor het toetsen van de variabele ‘het ervaren van sociale steun’

In het tweede model zijn de controlevariabelen, ‘het wel of niet hebben van een partner’ en ‘alleen- of samenwonen’, toegevoegd (*tabel 3, model 2*), om de invloed op de uitkomstmaat te controleren. Het effect van het al dan niet hebben van kinderen op het ervaren van sociale steun is kleiner geworden, maar blijft significant ($\beta = .22$; $p = .004$). Dit ondersteunt de eerste hypothese dat er een positieve relatie is tussen het wel of niet hebben van kinderen en het ervaren van sociale steun. Volwassenen met kinderen ervaren dus meer sociale steun dan volwassenen zonder kinderen. Verder geven de resultaten uit model 2 weer dat volwassenen met een partner meer sociale steun ervaren dan volwassenen zonder partner ($\beta = .21$; $p = .002$). Daarnaast ervaren volwassenen die samenwonen meer sociale steun dan volwassenen die alleen wonen ($\beta = .41$; $p = .001$). De Adjusted R square in model 2 is .008 ($p < .001$). Dit wil zeggen dat 0.8% van de variantie in het ervaren van sociale steun verklaard kan worden door het wel of niet hebben van kinderen, het wel of niet hebben van een partner en het wel of niet samenwonen. Ook model 2 heeft een lage modelfit, omdat de verklaarde variantie van de uitkomstmaat ‘het ervaren van sociale steun’ erg klein is.

Tabel 3
Meervoudige Lineaire Regressie

Variabelen	Model 1			Model 2			Model 3		
	β	95% bhi	p	β	95% bhi	p	β	95% bhi	p
Intercept	13.74	[13.62; 13.88]	.000	12.98	[12.64; 13.31]	.000	11.83	[12.09; 12.90]	.000
Wel of geen kinderen	.40	[.26; .54]	<.001	.22	[.07; .38]	.004	1.31	[.86; 1.75]	<.001
Wel of geen partner				.21	[.08; .34]	.002	.20	[.08; .34]	.002
Alleen of samenwonen				.41	[.21; .61]	.001	.39	[.19; .59]	<.001
Geslacht							.80	[.55; 1.06]	<.001
Geslacht * kinderen							-.73	[-1.01; -.45]	<.001
Adjusted R Square	.003		<.001	.008		<.001	.012		<.001

Noot. $n = 9790$. Tweezijdig getoetst.

Geslacht als moderator in de relatie tussen het al dan niet hebben van kinderen en ervaren van sociale steun

Om de tweede hypothese te toetsen is er een moderator toegevoegd in het derde model (*tabel 3, model 3*). Hierbij wordt gekeken of het effect van het wel of niet hebben van kinderen op het ervaren van sociale steun verschilt voor mannen en vrouwen. Het hoofdeffect van het wel of niet hebben van kinderen op sociale steun is in dit model positief en groter dan voorgaande modellen ($\beta = 1.31; p = <.001$). Dat wil zeggen dat in dit model volwassenen met kinderen meer sociale steun ervaren dan volwassenen zonder kinderen en dat dit effect groter is dan in voorgaande modellen. Uit de analyse blijkt dat de interactie tussen het wel of niet hebben van kinderen en geslacht een negatief effect heeft op sociale steun ($\beta = -.73; p = <.001$). Het effect van het al dan niet hebben van kinderen op het ervaren van sociale steun verschilt voor mannen en vrouwen. Het effect is kleiner voor vrouwen dan voor mannen. Dit komt niet overeen met de hypothese. De verwachting was namelijk dat het effect van wel of geen kinderen op het ervaren van sociale steun groter zou zijn voor vrouwen.

Voor model 3 is de Adjusted R square .012 ($p = <.001$). Dit betekent dat 1.2% van de variantie in de variabele sociale steun verklaard kan worden door verschillen in de variabele kinderen, geslacht en het interactie-effect kinderen*geslacht. Model 3 heeft een lage modelfit, omdat de verklaarde variantie van de uitkomstmaat 'het ervaren van sociale steun' erg laag is.

Discussie

In dit onderzoek stond de volgende onderzoeksvraag centraal: *In hoeverre verschillen volwassenen met en zonder kinderen in de mate waarin zij sociale steun ervaren?* Daarnaast is gekeken of geslacht invloed had op deze relatie. Verder zijn het al dan niet hebben van een partner en alleen of samenwonen meegenomen als controlevariabelen.

De eerste hypothese was dat deze variabelen een positieve relatie zouden hebben, dat wil zeggen dat volwassenen met kinderen meer sociale steun ontvangen dan volwassenen zonder kinderen. Uit eerder onderzoek is namelijk gebleken dat ouders veel sociale steun ervaren uit het netwerk van hun kinderen (Albertini & Mencarini, 2012; Wenger et al., 2007). De resultaten uit de meervoudige regressie analyse ondersteunen de vooropgestelde hypothese en suggereren dat volwassenen met kinderen meer sociale steun ervaren in hun leven dan volwassenen zonder kinderen. Het gevonden effect is klein, maar wel significant. Dit komt overeen met eerder onderzoek, waarbij volwassenen met kinderen meer sociale steun ervaren dan volwassenen zonder kinderen (Schnettler & Wöhler, 2015). In het onderzoek van Schnettler & Wöhler (2015) zijn de effecten ook klein, maar significant. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat volwassenen met kinderen een uitgebreider sociaal netwerk creëren door middel van hun kinderen, waar ze veel steun uit ontvangen (Rözer et al., 2017). Daarnaast ervaren volwassenen met kinderen veel sociale steun van hun kinderen (Hank & Wagner, 2012). Volwassenen zonder kinderen hebben een kleiner sociaal netwerk en hebben ook minder contact met hun sociale netwerk dan volwassenen met kinderen (Schnettler & Wöhler, 2015). Daarnaast hebben ze geen sociaal netwerk van hun kinderen waar ze op terug kunnen vallen, hierdoor ervaren ze minder sociale steun (Kalmijn, 2012).

Als tweede is in dit onderzoek gekeken of het effect van het wel of niet hebben van kinderen op sociale steun veranderde als geslacht als moderator wordt toegevoegd. De hypothese was dat het effect van het wel of niet hebben van kinderen op sociale steun groter is voor vrouwen dan voor mannen. Uit de literatuur bleek dat vrouwen zonder kinderen meer sociale steun ervaren dan mannen zonder kinderen (Wu & Pollard, 1998; Wenger et al., 2007). Hierdoor was de verwachting dat het effect van het wel of niet hebben van kinderen op het ervaren van

sociale steun groter zou zijn voor vrouwen. De resultaten laten een negatief effect zien van geslacht op de relatie tussen het wel of niet hebben van kinderen en sociale steun. Dit wil zeggen dat het effect van het wel of niet hebben van kinderen op het ervaren van sociale steun kleiner is voor vrouwen dan voor mannen. De hypothese kan daarom niet worden ondersteund. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn, dat de effecten van het niet hebben van kinderen op het leven van een man groter is dan voor een vrouw (Dykstra & Hägestad, 2007). Daarnaast is de behoefte aan sociale steun van vaders groter dan bij moeders tijdens ouderschap (De Montigny et al., 2006). Vaders ervaren meer stress in de transitie naar ouderschap, waardoor ze meer sociale steun zoeken bij familie, vrienden en professionals (De Montigny et al., 2006). Dit zou kunnen verklaren waarom het effect van het wel of niet hebben van kinderen op sociale steun groter is voor mannen dan voor vrouwen.

Beperkingen en suggesties voor vervolgonderzoek

Voor dit onderzoek moet er rekening gehouden worden met een aantal beperkingen. De eerste beperking in dit onderzoek is de steekproef. De steekproef voor volwassenen zonder kinderen is kleiner dan de steekproef voor volwassenen met kinderen. Dit kan zorgen voor een vertekening van de resultaten, omdat de resultaten representatiever zijn voor volwassenen met kinderen. Daarnaast maakt het verschil in steekproef het lastig om de resultaten te generaliseren voor de populatie. Voor vervolgonderzoek is het van belang de steekproef van volwassenen met kinderen en volwassenen zonder kinderen zoveel mogelijk gelijk te hebben.

Een tweede beperking van het onderzoek is dat in dit onderzoek gebruik is gemaakt van secundaire data. Dit brengt een uitdaging met zich mee. Hierdoor is er niet de vrijheid om het meest geschikte meetinstrument te selecteren dat specifiek bij de onderzoeksvraag aansluit. Het meetinstrument dat oorspronkelijk is gebruikt, is niet gestandaardiseerd en niet ontworpen voor

de onderzoeksvragen in dit onderzoek. Dit kan de relevantie en nauwkeurigheid van de resultaten van dit onderzoek beïnvloeden. Het gebruik van secundaire data biedt ook voordelen. Het verschaft toegang tot een uitgebreide en diverse dataset die anders moeilijk toegankelijk zou zijn. Dit geeft de mogelijkheid om met een grote steekproef te werken. Bovendien leidt dit tot tijdsbesparing, aangezien het niet noodzakelijk is nieuwe data te verzamelen. Voor vervolgonderzoek is het aan te bevelen de variabele ‘sociale steun’ te meten met een gestandaardiseerd instrument om de betrouwbaarheid van de meting te vergroten (van Sonderen, 2021). Geschikte instrumenten zouden de Sociale Steun Lijst – Interacties (SSL-I) of de verkorte versie de Sociale Steun Lijst – Interacties-12 (SSL-I12) kunnen zijn (van Sonderen, 2021).

Een laatste beperking van dit onderzoek betreft de verklaarde variantie van de modellen. Voor alle drie de modellen is de modelfit zeer laag, wat impliceert dat de modellen de uitkomstmaat ‘sociale steun’ onvoldoende verklaren. Hoewel model 3 de hoogste verklaarde variantie heeft ($R^2 = .012$), blijft de verklaarde variantie erg laag. Voor toekomstig onderzoek is het van belang om meer relevante controlevariabelen mee te nemen, zoals inkomen, opleidingsniveau en de grootte van het sociale netwerk van een individu (Schnettler & Wöhler, 2015).

Conclusie

Ondanks de beperkingen heeft dit onderzoek waardevol inzicht geboden in de relatie tussen het wel of niet hebben van kinderen en het ervaren van sociale steun. Uit de bevindingen is naar voren gekomen dat volwassen met kinderen meer sociale steun ervaren dan volwassenen zonder kinderen. Bovendien is vastgesteld dat het effect van ouderschap op het ervaren van sociale steun groter is voor mannen dan voor vrouwen. Deze bevindingen benadrukken het belang van begrip van de effecten van het wel of niet hebben van kinderen op sociale steun,

gezien de impact die het kan hebben op het welzijn van individuen (Mejía & Hooker, 2013). Het ervaren van sociale steun kan een positief effect hebben op het welbevinden van mensen.

Daarom is het van belang om te begrijpen hoe het al dan niet hebben van kinderen de ervaren sociale steun beïnvloedt. Daarnaast is het goed om een inzicht te verkrijgen in waarom volwassenen zonder kinderen minder sociale steun ervaren, zodat hier passend beleid en interventies op kunnen worden ontwikkeld.

Voor vervolgonderzoek zou het zinvol zijn om te onderzoeken waarom volwassenen zonder kinderen minder sociale steun ervaren. Daarnaast is het van belang om te begrijpen waarom het effect van het wel of niet hebben van kinderen op het ervaren van sociale steun verschilt voor mannen en vrouwen. Een diepgaander begrip van dit effect kan bijdragen aan het ontwikkelen van effectieve interventies ter bevordering van het welzijn van individuen zonder kinderen.

Referenties

- Albertini, M., & Mencarini, L. (2012). Childlessness and Support Networks in Later Life. *Journal Of Family Issues*, 35(3), 331–357. <https://doi.org/10.1177/0192513x12462537>
- Bost, K. K., Cox, M. J., Burchinal, M., & Payne, C. (2002). Structural and Supportive Changes in Couples' Family and Friendship Networks Across the Transition to Parenthood. *Journal Of Marriage And Family*, 64(2), 517–531. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2002.00517.x>
- Chu, P. S., Saucier, D. A., & Hafner, E. (2010). Meta-Analysis of the Relationships Between Social Support and Well-Being in Children and Adolescents. *Journal Of Social And Clinical Psychology*, 29(6), 624–645. <https://doi.org/10.1521/jscp.2010.29.6.624>
- De Montigny, F., Lacharité, C., & Amyot, É. (2006). The transition to fatherhood: the role of formal and informal support structures during the post-partum period. *Texte & Contexte Enfermagem*, 15(4), 601–609. <https://doi.org/10.1590/s0104-07072006000400008>
- Dykstra, P. A., & Hägestad, G. O. (2007). Roads less taken. *Journal Of Family Issues*, 28(10), 1275–1310. <https://doi.org/10.1177/0192513x07303822>
- Hank, K., & Wagner, M. (2012). Parenthood, Marital Status, and Well-Being in Later Life: Evidence from SHARE. *Social Indicators Research*, 114(2), 639–653. <https://doi.org/10.1007/s11205-012-0166-x>
- Kalmijn, M. (2012). Longitudinal analyses of the effects of age, marriage, and parenthood on social contacts and support. *Advances in Life Course Research*, 17(4), 177–190. <https://doi.org/10.1016/j.alcr.2012.08.002>

- Mejía, S. T., & Hooker, K. (2013). Relationship Processes Within the Social Convoy: Structure, Function, and Social Goals. *The Journals Of Gerontology: Series B*, 69(3), 376–386.
<https://doi.org/10.1093/geronb/gbt011>
- Penning, M. J., & Wu, Z. (2014). Marital Status, Childlessness, and Social Support among Older Canadians. *Canadian Journal On Aging*, 33(4), 426–447.
<https://doi.org/10.1017/s0714980814000385>
- Power, C., & Elliott, J. (2006). Cohort profile: 1958 British birth cohort (National Child Development Study). *International Journal of Epidemiology*, 35(1), 34–41.
<https://doi.org/10.1093/ije/dyi183>
- Rözer, J., Poortman, A., & Mollenhorst, G. (2017). The timing of parenthood and its effect on social contact and support. *Demographic Research*, 36, 1889–1916.
<https://doi.org/10.4054/demres.2017.36.62>
- Saxbe, D., Rossin-Slater, M., & Goldenberg, D. (2018). The transition to parenthood as a critical window for adult health. *The American Psychologist*, 73(9), 1190–1200.
<https://doi.org/10.1037/amp0000376>
- Schnettler, S., & Wöhler, T. (2015). No children in later life, but more and better friends? Substitution mechanisms in the personal and support networks of parents and the childless in Germany. *Ageing And Society*, 36(7), 1339–1363.
<https://doi.org/10.1017/s0144686x15000197>
- Schwarzer, R., Knoll, N., & Rieckmann, N. (2004). Social support. In A. Kaptein & J. Weinman (Eds.), *Health psychology* (pp. 158–181). Blackwell Publishing.
https://userpage.fu-berlin.de/~health/support/schwarzer_knoll_rieckmann2004.pdf

- Smit, M. (1993). Sociale netwerken en sociale steun bij jongeren: een taxatieprocedure voor de jeugdhulpverlening. *Kind en Adolescent*, 14(2), 74–79.
<https://doi.org/10.1007/bf03060503>
- Suanet, B.A., Van Tilburg, T.G., Broese van Groenou, M.I. (2013). Nonkin in older adults' personal networks: more important among later cohorts? *Journals of Gerontology, Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 68, 4, 633–643
- University of London. Institute of Education. Centre for Longitudinal Studies. (2012). *National Child Development Study: Sweep 8, 2008-2009*. [data collection]. 3rd Release. UK Data Service. SN: 6137, DOI: <http://doi.org/10.5255/UKDA-SN-6137-2>
- Van Sonderen, E. (2012). Het meten van sociale steun met de Sociale Steun Lijst – Interacties (SSL-I) en Sociale Steun Lijst - Discrepanties (SSL-D) (2e druk). *Research Institute SHARE*
- Wenger, G. C., Dykstra, P. A., Melkas, T., & Knipscheer, K. (2007). Social Embeddedness and Late-Life Parenthood. *Journal Of Family Issues*, 28(11), 1419–1456.
<https://doi.org/10.1177/0192513x07303895>
- Wu, Z., & Pollard, M. S. (1998). Social Support among Unmarried Childless Elderly Persons. *The Journals Of Gerontology: Series B*, 53B(6), S324–S335.
<https://doi.org/10.1093/geronb/53b.6.s324>